

ermee bedoelt nog voor je je mond hebt open gedaan - heel merkwaardig. Ook al klopt het in feite niet. Neem bijvoorbeeld de misverstanden rond het begrip integratie, dat voor de enen (en ik heb het hier niet alleen over Marokkaans-Turkse maar ook Joodse milieus) een eufemisme is voor totale assimilatie (opslorping dus van de minderheidsgroep: cultureel, politiek en nationaal) en voor de anderen dan weer een synoniem van alteriteit als complete isolatie. Zo zal een verdediger van de integratie op één avond vaak verweten worden dat hij een voorstander zou zijn van de seksuele verminking van Noordafrikaanse meisjes en tegelijkertijd dat hij door zijn homogeniteitsdenken de vernietiging van de Magrebinse cultuur zou voorstaan. Dat zijn avonden waar een mens achteraf wakker van ligt, want hoe breng je die gespleten persoonlijkheid weer in één bed? Hetzelfde geldt, mutatis mutandis, voor het begrip autonomie. Etymologisch is er geen vuiltje aan de lucht: 'autonoom' betekent gewoon 'zelf-standig, volgens eigen beschikking denkend en handelend'. Niet van anderen afhankelijk, maar vrij in de positieve zin: in de zin van een opgave, een opgave die alleen jij, als individu of als groep of als deel van een groep, kan uitvoeren of verknoeien. Een opdracht dus waar je zelf de verantwoordelijkheid voor draagt. Autonoom waren de patriër en de grootgrondbezitter in de oudheid, of de vrije poorters in de late middeleeuwen, en 'autonomie' was één van de meest verleidelijke en mobiliserende slogans van de Franse Revolutie.

In de geest van de achttiende eeuw schreef Lessing in 1780 zijn essay *Die Erziehung des Menschengeschlechts* (De opvoeding van het menselijke geslacht), waarin hij in honderd stellingen tot de bevinding kwam dat de moderne mens uiteindelijk rijp was geworden om autonoom, zonder betutteling of voorbeeld, een eigen leven te leiden. Autonoom zonder de God van de Bijbel, het oude testament, autonoom zonder het voorbeeld van Jezus Christus. Eindelijk vrij, onafhankelijk in 1780. Voor de bevolking van wat nu Vlaanderen is, duurde het echter veel langer voor men überhaupt aan autonomie kon denken. We kunnen dat literair makkelijk illustreren, aan de hand van twee belangrijke boeken die inhoudelijk - volgens mij toch - in elkaars verlengde liggen: *Het Geuzenboek* van Louis Paul Boon en *Het Verdriet van België* van Hugo Claus. Als je aandachtig deze twee boeken leest, en daarbij nog even je kennis van de historische feiten opfrist, moet je getroffen worden door het verband tussen deze twee totaal onafhankelijk geschreven boeken. Het verband: een bevolking die op

een zodanig grondige en efficiënte manier voor zijn opstandigheid werd afgestraft (in de 16de en 17de eeuw), politiek werd bevoogd en door generaties van jezuiten en pastoors werd gebrainwasht (en jezuiten dat waren inderdaad de educatieve arm van de inquisitie in onze Nederlanden, die sinds 1585 bijna eeuwenlang alle verantwoordelijkheid kon afschrijven op buitenlandse of cultuurvreemde autoriteiten). Deze bevolking ontwikkelde het plantrekkerige pseudo-anarchisme dat Claus zo akelig klinisch in zijn autobiografie beschrijft.

Economische basis

De reële autonomie van de Vlaamse bevolking was en is nog steeds een proces, dat nu in een stroomversnelling schijnt te zijn gekomen, o.m. door ontwikkelingen zoals die in Centraal-Azië en in heel Oost-Europa. Dit proces werd op gang gebracht (en ook hier zijn er parallellen te trekken met onze vrienden uit Centraal-Azië) door intellectuelen en kunstenaars. Want kunst en filosofie hebben nu eenmaal die intrinsieke utopische kwaliteit, die meer is dan een louter vrijblijvend wensdenken, zoals de geschiedenis van wetenschap en technologie heeft bewezen. Als je niet droomt van een verbetering in wetenschappelijk-technische zin zal die er waarschijnlijk ook niet komen, je begint er niet aan. Bijna overal in West- en nu ook in Oost-Europa ontstaan kringen van intellectuelen en kunstenaars die vooreerst gericht zijn op het herontdekken, het bewaren en verdedigen van de eigen culturele traditie. In een volgende en tweede fase wordt het echter duidelijk dat dit onschuldige cultuurnationalisme of cultuurbewustzijn de wegbereider wordt voor andere bewegingen van sociaal-economische, politieke en juridische aard.

De geschiedenis van de Vlaamse Beweging vormt hierop zeker geen uitzondering. Vlamingen zijn daarin heel normaal, ook al heeft het om specifieke redenen lang geduurd voor het verband tussen culturele en economische ontvoogding gelegd werd, tenminste in bredere kringen. Vandaag kunnen we met statistieken en cijfers in de hand zeggen dat Vlaanderen, uiteraard binnen de grenzen van de internationale context, economisch geëmancipeerd is. Juridische en politieke hervormingen vanaf de jaren '30 (de taalwetten enz.) tot de huidige staatsvorming zijn daarom - en dat is belangrijk - ondenkbaar zonder de onderliggende economische verschuivingen. De periode van de jaren '60, waarin Herman De Leek zijn rapport schreef over de ver Nederlandisering van het bedrijfsleven in Vlaan-

deren, heeft plaats gemaakt voor een machtsverdeling die veel verder gaat dan de correcte toepassing van de taalwetten.

Merkwaardig genoeg begint en eindigt zo'n ontwikkeling met autonomie op het culturele niveau. Zelfs met een stevige sociaal-economische en juridische basis kan er nog geen sprake zijn van volledige autonomie zonder een voldoende mate van culturele, subjectieve en objectieve zelfzekerheid. Louter subjectieve zelfzekerheid, die niet gepaard gaat met erkenning van buitenaf, vervalt al te makkelijk in de verkramping van het autisme: 'ik weet wel hoe geweldig ik ben omdat ik Vlaming ben, maar niemand anders schijnt dat te weten', en de angst dus voor het vreemde dat mij dan niet zo erkent. Objectieve waardering (van buitenaf dus) is al even onaanvaardbaar, omdat autonomie en zelfbewustzijn nu eenmaal per definitie niet van buitenaf kunnen worden aangeboden. Mannen kunnen vrouwen niet emanciperen, blanken niet de niet-blanken, enz. Goedbedoelende Brusselaars kunnen de Vlamingen ook niet emanciperen. Emancipatie komt van binnen. Ik denk dat de bevolking van Vlaanderen (ik gebruik nooit het woord 'volk') vandaag op de drempel staat van deze laatste en moeilijkste fase van haar ontvoogding, wat helemaal niet wil zeggen dat ze die drempel ook zal kunnen overschrijden.

Autisme

In het tweede deel stel ik de vraag: wat is autisme? Terwijl autonomie het gevolg is van een normaal en gezond groeiproces, is autisme een ziekte die des te gevaarlijker is omdat ze een ongewenst bijproduct is van dit streven naar autonomie, en er een totale karikatuur van kan maken. We begaan vaak de fout de vertegenwoordigers van dit nationale autisme te brandmerken als hopeloos verouderde, reactionaire krachten die in een imaginair verleden zijn blijven vasthangen. We hebben voor deze misvatting voldoende illustratieve elementen, van de folkloristische vormen waarin dit autisme zich vertoont (ik denk aan het zangfeest enz.) tot het schaamteloze geflirt van bepaalde extremistische groepen met fascistische oermythen en verouderde elementen van pseudo-wetenschappelijk biologisch racisme; de banden van een aantal Vlaams Bloklers met het VHO (de vereniging voor vrij historisch onderzoek - anders vertaald door henzelf als de Vlaamse Holocaust Ontkenner), ook met Le Pen en andere rechts-extremisten in Europa. Dat geflirt is schaamteloos en zelfs gevaarlijk. Als we dat als verouderd beschouwen, zien we over het hoofd dat dit